

Capitolul I. Excepția prematurității. Excepția lipsei procedurii prealabile

I. Acțiuni având ca obiect constatarea nulității absolute a contractelor de vânzare-cumpărare încheiate de stat cu chiriașii imobilelor naționalizate

Reclamanții, coproprietari în cote de ½ cu statul asupra întregului imobil-bloc din care face parte și apartamentul cumpărat de pârâți, au exercițiul dreptului la acțiunea în justiție privind constatarea valabilității contractului de vânzare-cumpărare, necondiționat de promovarea în prealabil a unei acțiuni de ieșire din indiviziune.

*Trib. București, Secția a IV-a civilă,
decizia nr. 1306 din 25 iunie 2003, nepublicată*

Prin sentința civilă pronunțată de Judecătoria Sectorului 4, a fost respinsă ca prematură acțiunea formulată de reclamanții O.I.D.M., O.M.M. și O.A.G. împotriva pârâților P.M.B., SC A.V.L. BERCENI SA, L.G. și L.F., având ca obiect constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare încheiat între aceștia.

În motivarea sentinței, s-a reținut că reclamanții sunt proprietari asupra unei cote de ½ din întregul imobil-bloc din care face parte și apartamentul cumpărat de pârâți.

În apărare, pârâții s-au prevalat de buna lor credință și au invocat excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților, arătând, pe de o parte, că aceștia nu și-au dovedit calitatea de proprietari, respectiv de succesori ai defunctului fost coproprietar, iar pe de altă parte, s-a constatat că reclamanții sunt doar coproprietari în cote de ½ cu statul, astfel că, în lipsa partajului, reclamanții nu dovedesc un interes în cauză, întrucât nu se cunoaște în ce lot ar cădea apartamentul în discuție.

Aceste susțineri au fost calificate și puse în discuție de către instanță ca o excepție de prematuritate, iar nu a lipsei calității active, întrucât aspectul pus în discuție este neîndeplinirea unei condiții – efectuarea partajului – de care depinde nașterea dreptului la acțiune în nulitatea unui act prin care un coproprietar (statul) vinde un bun în materialitatea sa, situația subsumată excepției de prematuritate.

Prin decizia intermediară pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, a fost admis apelul, a fost anulată sentința apelată și s-a reținut cauza în vederea evocării fondului.

În motivare, s-a reținut că reclamanții au exercițiul dreptului la acțiunea în justiție privind constatarea valabilității contractului de vânzare-cumpărare, necondiționat de promovarea în prealabil a unei acțiuni de ieșire din indiviziune, aspectul sesizat de instanță fiind unul de fond. Ulterior, recursul a fost respins ca nefondat.

2. Legea nr. 10/2001. Nesoluționarea notificării în termenul legal nu determină prematuritatea cererii adresate direct instanței de soluționare a cererii de restituire

Legea nr. 10/2001

Din interpretarea sistematică a Legii nr. 10/2001, coroborat cu principiul liberului acces la justiție, rezultă că, în situația refuzului nejustificat de soluționare a notificării în termenul și forma prevăzute de lege, persoana îndreptățită are deschisă calea acțiunii directe în justiție pentru valorificarea drepturilor prevăzute de Legea nr. 10/2001, nefiind de conceput ca durata procedurii administrative prealabile celei judiciare să fie lăsată la atitudinea arbitrară, discreționară a unităților deținătoare notificate.

*I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală,
decizia nr. 5331 din 1 octombrie 2008, www.scj.ro*

Reclamanții M.E. și S.A. au solicitat Judecătorei Sector 3, instanță pe rolul căreia cauza a fost înregistrată sub nr. 9702 din 16 august 2002, în contradictoriu cu pârâții Municipiul București și C.C. București, sector 3, 4, 5 și 6, ca prin hotărârea pe care o va pronunța să constate trecerea abuzivă, fără titlu, în proprietatea statului a imobilului situat în București, strada I.F. nr. 2, colț cu strada A.P. nr. 3, sector 3, să constate nulitatea absolută a actelor de înstrăinare făcute în dauna intereselor reclamanților și în fraudă legii și să dispună obligarea pârâților de a le lăsa în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul menționat. În drept, au fost invocate dispozițiile Legii nr. 10/2001.

Pârâta C.C. a depus întâmpinare și cerere reconvențională, prin aceasta din urmă solicitând ca, în situația admiterii acțiunii, reclamanții să fie obligați la plata contravalorii investițiilor făcute în imobil.

La termenul din 29 ianuarie 2003, reclamanții au formulat cerere completatoare privind introducerea în cauză, în calitate de pârâte, și a

SC C.T. SRL, SC O.G.&G.T. SRL și SC T.A. SA și suplimentarea acțiunii introductive cu imobilul, teren și construcție, situat în strada A.P. nr. 13, sector 3.

Judecătoria Sectorului 3, prin sentința civilă nr. 605/2003, a declinat către Tribunalul București competența materială de soluționare a cauzei.

Pe rolul Tribunalului București, cauza a fost înregistrată sub nr. 1174 din 5 martie 2003.

Prin sentința civilă nr. 1005 din 19 noiembrie 2004, tribunalul a respins excepțiile privind netimbrarea acțiunii, lipsa calității procesuale active a reclamanților și prematuritatea acțiunii, a admis în parte acțiunea, în sensul că a constatat preluarea abuzivă de către stat a imobilului din strada I.F. nr. 2, sector 3 și a dispus obligarea părților de a lăsa în deplină proprietate și posesie acest imobil, respingând capătul de cerere privind constatarea nulității absolute a „actelor de înstrăinare”. Cererea reconvențională a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pe fondul cauzei, instanța a reținut, în esență, că reclamanții, în calitate de legatari universali ai defunctei I.I., născută G., sunt persoane îndreptățite la restituirea în natură a imobilului, potrivit art. 1 pct. 1, art. 2, art. 3 și art. 4 din Legea nr. 10/2001, capătul de cerere privind constatarea nulității actelor de înstrăinare fiind respins, cu motivarea că imobilul nu a fost vândut niciunei persoane fizice sau juridice.

Referitor la cererea reconvențională, s-a reținut că, potrivit art. 49 pct. 3 din Legea nr. 10/2001, contravaloarea lucrărilor de îmbunătățire urma să fie recuperată de pârâta Cooperativa de Consum de la Municipiul București și Ministerul Finanțelor Publice.

Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, în majoritate, prin decizia nr. 103 din 19 februarie 2007, a respins ca nefondate apelurile declarate de pârâții Municipiul București și C.C. București, sectoarele 3, 4, 5 și 6, a admis apelul declarat de reclamanți și a schimbat în parte sentința, în sensul că „imobilul situat în București, strada I.F. nr. 2, colț cu A.P. nr. 13, compus din 562 mp teren și construcțiile edificate pe acesta, a fost preluat abuziv în proprietatea statului”.

Prin decizia nr. 76 din 4 februarie 2008, la cererea reclamanților, instanța de apel a dispus îndreptarea mai multor erori materiale strecurate în decizie și în încheierea de ședință de la 5 februarie 2007, una dintre acestea referindu-se la denumirea străzii pe care este situat imobilul, în sensul că denumirea corectă este strada Prof. I.F. nr. 2, și nu strada I.F. nr. 2. Cererea reclamanților privind lămurirea și completarea dispozitivului deciziei a fost respinsă.

Împotriva deciziei civile nr. 103 din 19 februarie 2007 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, au declarat recurs apelanții-pârâți C.C. București, sectoarele 3, 4, 5 și 6 și Municipiul București, prin Primarul General.

C.C. București, sectoarele 3, 4, 5 și 6 și-a întemeiat recursul pe cazul de modificare prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., în dezvoltarea căruia a invocat, printre alte motive, și respingerea greșită a excepției prematurității cererii de chemare în judecată. Se arată că, existând o lege specială la care au apelat reclamanții, trebuie urmată procedura prevăzută de această lege, în sensul că, dacă cei notificați nu răspund în termenul legal, aceștia pot fi acționați în instanță, separat, pentru a fi obligați la soluționarea cererii. Nicidecum reclamanții nu pot recurge la dreptul comun pentru revendicare, dacă nu au urmat întreaga procedură a legii speciale.

Recursul a fost respins ca nefondat, în limitele criticilor formulate, neîfiind incident cazul de modificare prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cu următoarea motivare referitoare la excepția prematurității formulării cererii principale de chemare în judecată.

Potrivit dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, republicată, în termen de 60 de zile de la data înregistrării notificării sau, după caz, de la data depunerii actelor doveditoare, persoana sau persoanele juridice notificate sunt obligate să se pronunțe, prin decizie sau dispoziție motivată, asupra cererii de acordare a măsurilor reparatorii.

Din interpretarea sistematică a actului normativ analizat, coroborat cu principiul liberului acces la justiție, rezultă că, în situația refuzului nejustificat de soluționare a notificării în termenul și forma prescrise de lege, persoana îndreptățită are deschisă calea acțiunii directe în justiție pentru valorificarea drepturilor prevăzute de Legea nr. 10/2001, neîfiind de conceput ca durata procedurii administrative prealabile celei judiciare să fie lăsată la altitudinea arbitrară, discreționară a unităților deținătoare notificate.

În sensul că instanța de judecată este abilitată să soluționeze pe fond nu numai contestația formulată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a notificărilor, ci și acțiunea persoanei îndreptățite în cazul refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificare a fost pronunțată și Decizia nr. XX din 19 martie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite, în soluționarea recursului în interesul legii promovat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, decizie obligatorie pentru instanțe, conform art. 329 alin. (3) C. proc. civ.

3. Excepția prematurității acțiunii. Calculul termenului de 5 ani în cadrul acțiunii în decăderea din dreptul la marcă pentru nefolosire

Legea nr. 84/1998, art. 45 alin. (1) lit. a)

1. Perioada prevăzută de art. 45 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998 poate avea natura unui termen suspensiv, doar la împlinirea căruia să se poată exercita dreptul persoanei interesate de a cere decăderea, atunci când acțiunea este introdusă înainte de această perioadă, sau poate fi o cerință – alături de celelalte două, privitoare la nefolosirea efectivă a mărcii și lipsa motivelor justificate pentru nefolosire – în raport de care se apreciază asupra temeiniciei acțiunii, atunci când acțiunea în decădere este introdusă după mai mult de 5 ani de la data înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor.

Dacă nu s-ar face această distincție și, în ambele situații, acțiunea ar fi respinsă ca nefondată, s-ar ajunge ca soluția de respingere impusă doar de neîmplinirea duratei de 5 ani să fie opusă cu autoritate de lucru judecat într-o nouă acțiune exercitată după mai mult de 5 ani de la data înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor.

2. Momentul de la care începe să curgă termenul de 5 ani trebuie raportat la data de la care titularul mărcii nu mai poate avea niciun fel de incertitudine referitoare la apropierea mărcii, siguranță de natură să înlăture orice reticență dedusă din posibilitatea obligării sale la despăgubiri pentru prejudiciul cauzat unei alte persoane titulare a mărcii respective. Acest moment este acela al înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor, care conferă titularului un drept exclusiv asupra mărcii.

I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia nr. 7172 din 18 noiembrie 2008, www.scj.ro

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, reclamanta SC Terapia SA a chemat în judecată Walmark A.S. și Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, solicitând decăderea pârâtei Walmark A.S. din dreptul asupra mărcii ARTHROSTOP.

În motivarea cererii, reclamanta a arătat că a depus spre înregistrare marca ARTHROSTOP, fiind interesată în obținerea și utilizarea acestei mărci pe teritoriul României pentru produse și servicii din clasele 05 și 35. Din cercetarea documentară efectuată în baza de date a O.S.I.M., reclamanta a aflat că Walmark A.S. este titulara mărcii ARTHROSTOP nr. 734174, înregistrată în România cu începere de la data de 28 februa-

rie 2000, pentru produse din clasele 05, 29 și 30. Informațiile deținute de reclamantă relevă faptul că marca ARTHROSTOP nr. 734174 nu a fost niciodată folosită de pârâtă în România, din momentul înregistrării și până în prezent.

Acțiunea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 45 și art. 47 din Legea nr. 84/1998.

Pârâta Walmark A.S. a arătat că, la data de 30 octombrie 2002, O.S.I.M. a emis decizia de admitere a mărcii MI 734174 – ARTHROSTOP, fiind publicată la data de 6 februarie 2003, iar marca a fost efectiv utilizată în România, fiind comercializate sub această denumire produse pentru tratamentul artrozei.

La 25 septembrie 2006 SC Walmark România SRL a formulat cerere de intervenție „în interes propriu” și „în interesul pârâtei Walmark A.S.”, invocând dispozițiile art. 49 și urm. C. proc. civ., art. 42, art. 46 lit. b) și art. 47 din Legea nr. 84/1998.

În motivarea cererii incidentale, s-a arătat că marca ARTHROSTOP este înregistrată în România, având anterioritate față de orice alte mărci identice sau similare și a fost utilizată efectiv pe teritoriul României atât de pârâtă, în calitate de proprietar și licențiator, cât și de intervenientă, în calitate de licențiat, titular al dreptului de folosință exclusivă asupra mărcii menționate.

Cererea de intervenție a fost admisă în principiu.

Prin sentința civilă a Tribunalului București, a fost respinsă ca nefondată excepția lipsei de interes invocată de pârâtă și a fost admisă excepția prematurității, respingând acțiunea ca fiind prematur formulată.

Prima instanță a reținut, în privința excepției lipsei de interes, că reclamanta a făcut dovada interesului în promovarea acțiunii prin faptul că desfășoară activitate comercială concurentă cu aceea a pârâtei, fiind interesată a-și înregistra ca marcă produsul propriu.

Referitor la excepția prematurității, s-a arătat că termenul de 5 ani începe să curgă cel mai devreme de la data înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor. Până la acea dată se poate considera că lipsa de folosință a mărcii ar putea fi justificată câtă vreme există o anumită incertitudine în legătură cu apropierea acesteia.

Marca pârâtei a fost înregistrată în Registrul Național al Mărcilor la 6 februarie 2003, iar acțiunea a fost introdusă la 3 martie 2006, astfel încât termenul de decădere de 5 ani prevăzut de lege nu era împlinit.

Prin decizia civilă pronunțată de Curtea de Apel București, a fost admis apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței. A fost desfiin-

țată în parte sentința civilă atacată, în ceea ce privește excepția prematurității, iar cauza a fost trimisă spre rejudecare aceleiași instanțe.

În considerentele hotărârii, s-a arătat că instanța investită cu soluționarea unei acțiuni în decădere urmează a verifica îndeplinirea cumulativă a celor trei condiții de fond privitoare la: împlinirea termenului de 5 ani; nefolosirea mărcii; lipsa unor motive justificate pentru nefolosire.

Deoarece privesc fondul cauzei, toate cele trei condiții urmează a fi analizate în cadrul fondului acțiunii, iar nu în etape procesuale anterioare.

Excepția prematurității poate fi ridicată ori de câte ori instanța a fost sesizată fără a se fi respectat o procedură prealabilă prevăzută de lege și obligatoriu a fi parcursă anterior sesizării instanței. Ca urmare a admiterii excepției, cererea va fi respinsă ca prematură, însă după parcurgerea procedurii prealabile, reclamantul va avea din nou deschisă calea la sesizarea instanței. Cu titlu de exemplu, excepția prematurității va putea fi invocată în situația în care instanța de contencios administrativ a fost sesizată anterior parcurgerii recursului grațios cu o cerere privind lipsa răspunsului autorității administrative; de asemenea, va putea fi invocată în litigiile comerciale în cazul sesizării instanței fără parcurgerea etapei de conciliere directă, prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ.

În speță, condiția împlinirii termenului de 5 ani prevăzut de art. 45 din Legea nr. 84/1998 este o condiție de fond ce urmează a fi analizată odată cu temeinicia acțiunii, iar nu anterior fondului cauzei. Aceasta deoarece constatarea neîndeplinirii uneia din condițiile prevăzute cumulativ de art. 45 va avea ca efect respingerea acțiunii ca neîntemeiată, iar nu ca prematură.

Pârâta și intervenienta au declarat recurs, întemeiat, în drept, pe dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ., criticile formulate vizând următoarele aspecte:

În mod greșit a apreciat instanța de apel că nu se poate cerceta pe cale de excepție împlinirea sau nu a termenului de 5 ani, ci doar prin analizarea tuturor condițiilor prevăzute de art. 45 lit. a) din Legea nr. 84/1998. Termenul de 5 ani este un termen suspensiv, care nu se impune a fi analizat împreună cu celelalte două condiții, respectiv nefolosirea mărcii și lipsa unor motive nejustificate pentru nefolosire.

Soluția de admitere a excepției de prematuritate s-a impus, deoarece termenul de 5 ani stipulat de lege, care ar fi dat dreptul SC Terapia SA să formuleze cererea de decădere, nu s-a împlinit. Termenul de 5 ani a început să curgă de la 6 februarie 2003, când a fost publicată decizia de admitere a mărcii. Această dată marchează opozabilitatea față de terți a

mărcii ARTHROSTOP și reprezintă un moment obiectiv prevăzut de art. 28 din Legea nr. 84/1998, în raport de care se calculează termenul de 5 ani.

Pe fondul cauzei acțiunea este neîntemeiată, fiind administrate dovezi de folosire efectivă a mărcii.

Recursul a fost considerat întemeiat, în sensul următoarelor considerente:

Obiectul cererii introductive de instanță îl constituie decăderea pârâtei Walmark A.S. din dreptul asupra mărcii ARTHROSTOP.

Conform art. 45 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998, în temeiul căruia s-a solicitat decăderea din drepturile conferite de marcă, orice persoană interesată poate solicita Tribunalului Municipiului București, oricând în cursul duratei de protecție a mărcii, decăderea titularului din drepturile conferite de marcă, dacă, fără motive justificate, marca nu a făcut obiectul unei folosiri efective pe teritoriul României într-o perioadă neîntreruptă de 5 ani, pentru produsele sau serviciile pentru care aceasta a fost înregistrată.

Având în vedere cadrul procesual astfel determinat, instanța de recurs are de examinat următoarele probleme de drept: dacă perioada de 5 ani constituie sau nu o condiție în raport de care se apreciază însăși temeinicia acțiunii în decădere, astfel încât această cerință să nu poată face obiect al unei excepții procesuale; de când se socotește că începe să curgă perioada de 5 ani, pentru a se aprecia asupra decăderii.

Cât privește prima chestiune, instanța de recurs apreciază că perioada prevăzută de art. 45 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998 poate avea natura unui termen suspensiv, doar la împlinirea căruia să se poată exercita dreptul persoanei interesate de a cere decăderea, atunci când acțiunea este introdusă înainte de această perioadă sau poate fi o cerință – alături de celelalte două, privitoare la nefolosirea efectivă a mărcii și lipsa motivelor justificate pentru nefolosire – în raport de care se apreciază asupra temeiniciei acțiunii, atunci când acțiunea în decădere este introdusă după mai mult de 5 ani de la data înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor.

Dacă nu s-ar face această distincție și, în ambele situații, acțiunea ar fi respinsă ca nefondată, s-ar ajunge ca soluția de respingere impusă doar de neîmplinirea duratei de 5 ani să fie opusă cu autoritate de lucru judecat într-o nouă acțiune exercitată după mai mult de 5 ani de la data înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor.

În speță, față de data înregistrării mărcii ARTHROSTOP în Registrul Național al Mărcilor, exercitarea dreptului de a obține decăderea din

marcă era afectată la data sesizării instanței de termenul suspensiv de 5 ani, a cărui neîmplinire putea fi invocată prin intermediul excepției prematurității.

Apreciind altfel, instanța de apel a interpretat greșit dispozițiile art. 45 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998, astfel încât critica formulată de recurente întrunește cerințele art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Cât privește chestiunea privitoare la momentul de la care începe să curgă termenul de 5 ani, instanța de recurs apreciază că trebuie raportat la data de la care titularul mărcii nu mai poate avea niciun fel de incertitudine referitoare la apropierea mărcii, siguranță de natură să înlăture orice reticență dedusă din posibilitatea obligării sale la despăgubiri pentru prejudiciul cauzat unei alte persoane titulare a mărcii respective. Acest moment este acela al înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor, care conferă titularului un drept exclusiv asupra mărcii.

În speță, în baza Aranjamentului de la Madrid, pârâta și-a înregistrat marca ARTHROSTOP la 28 februarie 2000, România fiind țară desemnată. În România însă, termenul de 5 ani a început să curgă de la 6 februarie 2003, când a fost publicată decizia de admitere a mărcii ARTHROSTOP MI 734174. Întrucât acțiunea de decădere a fost înregistrată la 3 iunie 2006, termenul de 5 ani nu era împlinit, astfel încât în mod corect prima instanță a considerat că acțiunea a fost prematur introdusă.

4. Recurs împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de recuzare, promovat înainte de soluționarea cauzei în fond. Prematuritate

C. proc. civ., art. 34 alin. (2)

Potrivit art. 34 alin. (2) C. proc. civ., încheierea prin care s-a respins recuzarea se poate ataca numai odată cu fondul. În consecință, recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de recuzare, înainte de soluționarea cauzei în fond, este prematur, fiind respins ca atare.

*C.A. Timișoara, Secția civilă,
decizia civilă nr. 49 din 21 ianuarie 2009, portal.just.ro*

Prin încheierea de ședință din 26 noiembrie 2008, Tribunalul Timiș a respins ca neîntemeiată cererea de recuzare formulată de reclamantii-apelanți C.M. și S., împotriva completului de judecată format din doamnele judecătorești R.C. și R.P., complet desemnat să judece apelul

declarat de aceeași reclamantă împotriva sentinței civile nr. 10257 din 2 septembrie 2008, pronunțată de Judecătoria Timișoara.

În esență, instanța care a soluționat cererea de recuzare a reținut că aspectele invocate de către autorii cererii de recuzare nu se circumscriu ipotezelor particularizate de dispozițiile art. 27 C. proc. civ.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs reclamantii C.A. și S., fără a-l motiva în fapt și în drept.

La termenul de judecată din 21 ianuarie 2009, Curtea a pus în discuția părților prezente excepția de inadmisibilitate, respectiv de prematuritate a acestui recurs, în raport cu dispozițiile art. 34 C. proc. civ.

Prin decizia civilă nr. 49 din 21 ianuarie 2009, Curtea de Apel Timișoara a respins, ca prematur, recursul declarat de reclamantă împotriva încheierii Tribunalului.

Pentru a hotărî astfel, Curtea a avut în vedere argumentele ce succed.

Procedura de judecată a cererilor de abținere și de recuzare este reglementată de Titlul V, art. 24-36 C. proc. civ. În particular și aplicabil speței de față, dispozițiile art. 34 C. proc. civ. statuează că încheierea prin care s-a încuviințat sau respins abținerea, ca și aceea prin care s-a încuviințat recuzarea, nu este supusă la nicio cale de atac. Pe de altă parte, încheierea prin care s-a respins recuzarea se poate ataca numai odată cu fondul, iar atunci când instanța superioară de fond va constata că recuzarea a fost pe nedrept respinsă, va reface toate actele și dovezile administrate la prima instanță.

Or, în acest context, se constată că judecarea apelului de către tribunal nu a fost finalizată, iar ceea ce s-a atacat cu recurs este o încheiere intermediară, prin care s-a respins o cerere de recuzare a completului însărcinat cu judecarea apelului, ceea ce atrage incidența ipotezei prevăzute de art. 34 alin. (2) C. proc. civ., în sensul că încheierea din 26 noiembrie 2008 va putea fi atacată numai odată cu fondul, în eventualitatea în care părțile vor decide să declare recurs împotriva deciziei ce va fi pronunțată în apel de tribunal.

5. Excepția prematurității cererii în pretenții în materie comercială

C. proc. civ., art. 109 alin. (2), art. 720¹

O acțiune este prematură atunci când dreptul sau interesul invocat nu este actual, nu și atunci când nu s-a parcurs o condiție

prevăzută de lege ca obligatorie, pentru sesizarea instanței [art. 720¹ și art. 109 alin. (2) C. proc. civ.].

Majorarea cuantumului pretențiilor după promovarea acțiunii nu atrage prematuritatea cererii.

*I.C.C.J., Secția comercială,
decizia nr. 3922 din 30 noiembrie 2007, www.scj.ro*

Reclamantul S.I. a solicitat, în contradictoriu cu pârâta Cooperativa de Consum Drobeta Turnu Severin, să se dispună rezoluțiunea contractului de închiriere, încheiat la 28 noiembrie 2005, restituirea chiriei achitate și a contravalorii îmbunătățirilor, cu daune compensatorii.

Tribunalul Mehedinți, prin sentința nr.1696/C/2006, a admis excepția prematurității introducerii acțiunii, cu motivarea că obiectul pretențiilor este „imperfect precizat” și că pretențiile bănești nu au fost conciliate, în conformitate cu art. 720¹ C. proc. civ. S-a reținut că există o strânsă legătură între capătul de cerere privind rezilierea contractului și despăgubirile solicitate prin acțiune, astfel că, litigiul fiind comercial, concilierea era obligatorie.

În sprijinul soluției, au fost citate și prevederile art. 129 alin. (1) C. proc. civ. potrivit căruia părțile au îndatorirea să urmărească desfășurarea procesului și să aducă la îndeplinire actele de procedură, în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege.

Sentința primei instanțe a fost desființată de Curtea de Apel Craiova, care, prin decizia nr. 131 din 22 mai 2007, a admis apelul și a trimis cauza pentru rejudecare în fond. În esență, Curtea a reținut că, prin precizarea acțiunii din 14 martie 2006, reclamantul a adus la îndeplinire măsura luată de instanță, de a evidenția în concret obiectul cererii deduse judecății, astfel că instanța era obligată să analizeze fondul pricinii.

Prin aceeași decizie, au fost respinse excepțiile invocate de intimată, privind tardivitatea introducerii apelului și a prematurității sesizării instanței de fond.

Împotriva deciziei nr.131 din 22 mai 2007, Cooperativa de Consum Drobeta Turnu Severin a declarat recurs, invocând motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În argumentarea acestui motiv, recurenta a susținut că instanța de apel a dat o dezlegare incorectă excepției privind tardivitatea apelului, întrucât nu a ținut seama de adresa prin care se confirmă că sentința a fost comunicată ambelor părți la 19 decembrie 2006, conform borderoului. Întrucât recursul a fost înregistrat la 11 ianuarie 2007, termenul legal era depășit, iar instanța trebuia să rețină tardivitatea apelului.

În ceea ce privește prematuritatea promovării acțiunii, se arată că, prin acțiunea introdusă și prin probele cerute, intimatul nu a urmărit decât pretențiile materiale, chiar dacă cererea principală era intitulată rezoluțiunea contractului de închiriere.

Recursul a fost considerat nefondat.

Motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. vizează situațiile în care hotărârea pronunțată, a cărei modificare sau casare se solicită, „este lipsită de temei legal” ori a fost dată „cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii”.

Raportat la aceste dispoziții, în ceea ce privește tardivitatea declarării apelului, recurenta nu a indicat nicio dispoziție legală care a fost greșit aplicată în soluționarea excepției tardivității apelului, ci numai chestiuni de fapt legate de existența unor înscrisuri, ce demonstrează că hotărârea primei instanțe a fost comunicată apelantului. Din acest punct de vedere, critica nu se încadrează în nicio ipoteză a art. 304 C. proc. civ. invocat.

Totuși, dacă s-ar admite că în discuție este art. 284 C. proc. civ., prin care se dispune că termenul de apel este de 15 zile și că acesta curge de la data comunicării hotărârii, nu s-ar putea reține încălcarea acestor dispoziții, de vreme ce la dosar nu există dovada comunicării hotărârii, act procedural, în lipsa căruia se consideră că termenul nu a început să curgă.

În sensul acestor argumente sunt și dispozițiile art. 266 alin. (3) C. proc. civ., potrivit cărora hotărârea se comunică părților în copie în cazul în care aceasta este necesară pentru curgerea termenului de exercitare a apelului.

Prin urmare, comunicarea sentinței în condiții procedurale nu este o opțiune sau o chestiune care se poate deduce din împrejurări de fapt și nu din dovada de înmănare a acesteia. Nu în ultimul rând, în cazul promovării apelului, comunicarea hotărârii este necesară părții care dorește reformarea ei, întrucât art. 287 C. proc. civ. sancționează cu decăderea neindicarea motivelor pentru care se critică soluția primei instanțe.

Ca atare, față de cele ce preced, critica a fost respinsă.

Și critica privind prematuritatea acțiunii de primă instanță a fost considerată nefondată, arătându-se că art. 720¹ C. proc. civ. trebuie interpretat în concordanță cu prevederile constituționale privind accesul la justiție și la o judecată efectivă.

Din acest punct de vedere, s-a reținut că instanța de apel a examinat cererea reclamantei în integralitatea ei și a stabilit (în alți termeni), pe de

o parte, că se află în fața unei cereri principale și a altor capete de cerere accesorii, iar pe de altă parte, că obiectul este determinat. În raport cu precizarea de acțiune, aflată în dosarul judecătoreiei la care s-a anexat adresa înaintată pârâtei în legătură cu neîndeplinirea unor obligații contractuale, s-a apreciat corect că parcurgerea etapei extrajudiciare de încercare a concilierii a fost realizată. Chestiunea majorării cuantumului pretențiilor, invocată de recurentă, în condițiile în care aceasta a avut loc după promovarea acțiunii nu atrage prematuritatea cererii, așa cum s-a reținut corect prin decizia pronunțată de instanța de apel.

De altfel, pentru desființarea soluției, instanța de apel trebuia să aibă în vedere și faptul că o acțiune este prematură atunci când dreptul sau interesul invocat nu este actual, nu și atunci când nu s-a parcurs o condiție prevăzută de lege ca obligatorie, pentru sesizarea instanței.

6. Procedură prealabilă. Conciliere directă. Excepția prematurității acțiunii

C. proc. civ., art. 720¹

Prin art. 720¹ C. proc. civ. se instituie procedura concilierii directe în procesele și cererile în materie comercială evaluabile în bani, conștând în încercarea reclamantului de soluționare a litigiului pe această cale, înainte de introducerea cererii de chemare în judecată. La cererea de chemare în judecată reclamantul trebuie să anexeze dovada respectării procedurii prealabile prevăzute de lege sau, în cazul în care pârâtul nu a dat curs convocării, dovada că de la data primirii acestei convocări au trecut 30 zile.

În situația în care la cererea de chemare în judecată s-au anexat copia cererii de conciliere directă și confirmarea de primire, iar după expirarea termenului de 30 zile, cererea de chemare în judecată a fost înregistrată, instanța, în mod greșit, a ridicat din oficiu, la al patrulea termen de judecată, excepția prematurității acțiunii pentru vicii constatate în derularea procedurii concilierii directe, pe care, de altfel, numai partea prejudiciată putea să le invoce.

*I.C.C.J., Secția comercială,
decizia nr. 2307 din 15 aprilie 2003, www.scj.ro*

Reclamanta SC R. SA Pitești a chemat în judecată pe pârâta SC B.C. SA București, solicitând obligarea acesteia la plata sumei reprezentând contravaloarea mărfii și dobânzi calculate conform O.G. nr. 9/2000 și în baza art. 942, art. 1073, art. 1088, art. 1090 și urm. C. civ. și art. 43 C. com.

Curtea de Apel București, Secția a V-a comercială, prin sentința civilă nr. 116 din 18 noiembrie 2002, a admis excepția prematurității acțiunii, invocată din oficiu și a respins acțiunea.

În pronunțarea soluției, instanța a reținut nerespectarea de către reclamantă a procedurii concilierii directe, instituită imperativ prin art. 720¹ C. proc. civ.

Reclamanta a declarat recurs, critica sa vizând greșita aplicare în speță a prevederilor art. 720¹ C. proc. civ., întrucât a încercat concilierea directă cu pârâta, dar nu a primit răspunsul la termen, iar instanța a ridicat din oficiu excepția prematurității după șase luni de la promovarea acțiunii, timp în care s-au acordat numeroase termene, la cererea pârâtei, pentru lipsă de apărare, tergiversându-se astfel realizarea creanței.

Recursul a fost considerat fondat.

Prin art. 720¹ C. proc. civ. se instituie procedura concilierii directe în procesele și cererile în materie comercială evaluabile în bani, constând în încercarea reclamantului de soluționare a litigiului pe această cale, înainte de introducerea cererii de chemare în judecată.

La cererea de chemare în judecată reclamantul trebuia să anexeze dovada respectării procedurii prealabile prevăzute de lege sau în cazul în care pârâta nu a dat curs convocării, dovada că de la data primirii acestei convocări au trecut 30 zile.

În cauza de față, la cererea de chemare în judecată s-au anexat copia cererii de conciliere directă și confirmarea de primire. După expirarea termenului de 30 zile, cererea de chemare în judecată a fost înregistrată.

În atare situație, instanța, în mod greșit, a ridicat din oficiu, la al patrulea termen de judecată, excepția prematurității acțiunii pentru vicii constatate în derularea procedurii concilierii directe, pe care, de altfel, numai partea prejudiciată putea să le invoce.

Ca atare, Curtea a admis recursul, a casat sentința atacată și a trimis cauza la aceeași instanță pentru judecata pe fond.

7. Conciliere directă. Condiții

C. proc. civ., art. 720¹

1. Adresa, prin care reclamanta, invocând prevederile Codului de procedură civilă, Capitolul XIV, art. 720¹, o notifică pe pârâtă să-i comunice recunoașterea obligației de plată a sumei pretinse în instanță și îi cere să dispună efectuarea plății către creditorii din proprie inițiativă, nu îndeplinește toate condițiile prevăzute de art. 720¹ C. proc. civ. Astfel, în cuprinsul adresei, reclamanta îi comu-

nică pârâtei pretențiile sale și temeiul lor legal, conform art. 720¹ alin. (2) C. proc. civ., însă lipsește o invitație formală, expresă la conciliere.

2. Nerespectarea unora din prevederile art. 720¹ C. proc. civ. nu atrage automat nulitatea concilierii, ci numai dacă partea dovedește o vătămare.

Dacă demersul reclamantei ar fi rămas fără rezultat sau pârâta ar fi invocat și dovedit o vătămare, s-ar fi putut pune cu temei problema neîndeplinirii procedurii prealabile. Dar pârâta nu numai că nu invocă vătămarea, dar nici nu invocă neefectuarea concilierii prealabile pentru a paraliza acțiunea reclamantei, excepția fiind invocată din oficiu de către instanță.

*I.C.C.J., Secția comercială,
decizia nr. 348 din 26 ianuarie 2005, www.scj.ro*

Prin sentința civilă nr. 142 din 13 decembrie 2002, pronunțată de Curtea de Apel București, s-a admis excepția prematurității acțiunii și s-a respins, ca prematur formulată, acțiunea reclamantei SC G. SA București împotriva pârâtei SC S. SA.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța a reținut că reclamanta nu a făcut dovada îndeplinirii procedurii prealabile a concilierii directe, prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ., și înscrisul depus de reclamantă pentru a dovedi realizarea acestei proceduri nu întrunește condițiile de fond și formă cerute de textul menționat.

Împotriva acestei hotărâri, reclamanta, invocând, în drept, prevederile art. 304 pct. 8 și 9 și art. 304¹ C. proc. civ., a declarat recurs, arătând că instanța a interpretat greșit actul de voință al părților rezultând din notificarea adresată pârâtei și răspunsul acesteia, când ele fac dovada deplină a încercării de conciliere. De asemenea, a susținut că instanța a aplicat greșit prevederile art. 109 alin. (2) și art. 720¹ C. proc. civ., întrucât prevederile privind efectuarea concilierii prealabile sunt obligatorii, în schimb termenele, condițiile, locul, mijloacele și modalitățile de manifestare a voinței părților, cât și conținutul concret al înscrisurilor sunt recomandate de art. 720¹ începând cu alin. (2) și nu reprezintă condiții cerute imperios de lege.

Recursul a fost considerat fondat.

Instanța de fond, în mod greșit, a admis excepția prematurității acțiunii (excepție ridicată din oficiu de instanță abia la al șaselea termen de judecată) și a respins acțiunea pentru neefectuarea procedurii prealabile a concilierii directe prevăzute de art. 720¹ C. proc. civ.

Chiar din probele anexate de reclamantă la acțiunea sa rezultă îndeplinirea de către reclamantă a procedurii prealabile cerute de art. 720¹ C. proc. civ. Prin adresă, reclamanta, invocând prevederile Codului de procedură civilă, Cap. XIV, art. 720¹, o notifică pe pârâta să-i comunice recunoașterea obligației de plată a sumei pretinse în instanță și îi cere să dispună efectuarea plății către creditorii din proprie inițiativă. Astfel, în cuprinsul adresei, reclamanta îi comunică pârâtei pretențiile sale și temeiul lor legal, conform art. 720¹ alin. (2) C. proc. civ.

Este adevărat că adresa în cauză nu îndeplinește toate condițiile prevăzute de art. 720¹ C. proc. civ. și că, în primul rând, lipsește o invitație formală, expresă la conciliere. Pe de altă parte, nerespectarea unora din prevederile art. 720¹ C. proc. civ. nu atrage automat nulitatea concilierii, ci numai dacă partea dovedește o vătămare. Dacă demersul reclamantei ar fi rămas fără rezultat sau pârâta ar fi invocat și dovedit o vătămare, s-ar fi putut pune cu temei problema neîndeplinirii procedurii prealabile. Dar pârâta nu numai că nu invocă vătămarea, dar nici nu invocă neefectuarea concilierii prealabile pentru a paraliza acțiunea reclamantei, excepția fiind invocată din oficiu de către instanță.

Pârâta a răspuns cu adresa din 26 noiembrie 2001, comunicând că se află într-o situație fortuită în care plata datoriilor, inclusiv a celei ce face obiectul cauzei, depinde de programul impus de guvern.

Deci, pârâta nu numai că nu ignoră demersul reclamantei, nici nu solicită o conciliere directă și nici nu neagă datoria, ci, dimpotrivă, recunoaște datoria – așa cum o făcuse și anterior – și îi comunică reclamantei că aceasta va fi plătită potrivit unui plan de eșalonare.

În condițiile arătate și având în vedere demersurile ambelor părți, precum și relațiile dintre ele (coparticipante pârâte față de S.M.L. în procesul arbitral), ar fi excesiv de rigidă o interpretare în sensul că nu s-a realizat încercarea de conciliere prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ. pentru a se putea promova acțiunea.

Apreciind că în cauză a fost îndeplinită procedura prealabilă prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ., Înalta Curte a admis recursul și a casat hotărârea atacată.

Având în vedere că instanța de fond a soluționat cauza pe excepție, fără a intra în cercetarea fondului, iar, pe de altă parte, că în prezent competența materială sau de atribuțiune în soluționarea prezentei cauze, în raport cu valoarea obiectului ei, revine tribunalului, sentința a fost casată și cauza a fost trimisă pentru soluționare Tribunalului București.

8. Refuzul nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim. Procedura prealabilă

Legea nr. 554/2004, art. 2 alin. (2), art. 7 alin. (5)

Conform dispozițiilor art. 2 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, se asimilează actelor administrative unilaterale refuzul nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim.

Potrivit dispozițiilor art. 7 alin. (5) din Legea nr. 554/2004, în cazurile prevăzute la art. 2 alin. (2) nu este obligatorie plângerea prealabilă.

C.A. Ploiești, Secția comercială și de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 199 din 6 februarie 2009, portal.just.ro

Prin sentința nr. 1336/14 noiembrie 2008, Tribunalul Buzău a admis excepția inadmisibilității acțiunii pentru neîndeplinirea procedurii prealabile prevăzute de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, invocată de pârâta Primăria R.S. și a respins acțiunea formulată de reclamanta S.C.N., prin care s-a solicitat obligarea pârâtei la eliberarea unei autorizații de construcție.

Tribunalul a reținut că, la solicitarea reclamantei, a fost eliberat Certificatul de urbanism, în baza căruia reclamanta a obținut avizele necesare, iar ulterior, a formulat cerere pentru emiterea autorizației de construcție. La data de 9 aprilie 2008, prin adresa nr. 3627, pârâta a comunicat reclamantei că nu îi poate elibera autorizația de construire, întrucât este împiedicată de dispozițiile art. 71 alin. (1) din O.U.G. nr. 114/2007.

Tribunalul a apreciat că refuzul autorității publice competente, de a elibera reclamantei autorizația de a construi pe terenul concesionat, nu constituie un refuz nejustificat în sensul art. 2 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 554/2004, rezolvarea nefavorabilă a unei cereri adresate unei autorități administrative nu echivalează cu un refuz nejustificat de rezolvare a cererii, în sensul art. 2 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 554/2004, în măsura în care această rezolvare a avut un temei legal, respectiv dispozițiile art. 71 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005.

Prin urmare, a arătat tribunalul, în cauză, erau incidente dispozițiile art. 7 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, astfel că reclamanta avea obligația de a îndeplini procedura prealabilă și de a solicita, în termen de 30 de zile de la data comunicării adresei nr. 3627/2008, revocarea, în tot sau în parte, a acesteia. Aceasta deoarece, în raport de conținutul său,

adresa menționată nu reprezintă o simplă corespondență administrativă, ci un act administrativ în sensul art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004.

Prin decizia nr. 199/6 februarie 2009, Curtea de Apel Ploiești a admis recursul, a casat sentința și a trimis cauza la instanța de fond pentru continuarea judecării.

Curtea a constatat că instanța de fond a interpretat greșit actul juridic dedus judecării și a efectuat o greșită aplicare a dispozițiilor legale.

Potrivit dispozițiilor art. 7 alin. (5) teza a III-a din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, procedura prealabilă nu este obligatorie în cazul acțiunilor întemeiate pe refuzul nejustificat al autorității administrative de a soluționa o cerere și, în aceste situații, persoana fizică sau juridică se poate adresa cu acțiune direct instanței de contencios administrativ.

Tribunalul a constatat în mod greșit că în cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 7 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, iar reclamanta avea obligația de a îndeplini procedura prealabilă și de a solicita revocarea, în tot sau în parte, a adresei nr. 3627/2008, apreciind în mod nelegal că aceasta reprezintă un act administrativ în sensul art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004.

Adresa nr. 3627/2008 nu este un act administrativ, în sensul art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004, constituie chiar răspunsul pârâtei la cererea formulată de reclamantă de emitere a autorizației de construcție.

Reclamanta a apreciat că răspunsul pârâtei prin adresa nr. 3627/2008 este nejustificat și s-a adresat instanței de contencios administrativ, solicitând obligarea pârâtei la emiterea autorizației de construcție, iar instanța trebuia să se pronunțe asupra cererii formulate pe fondul acesteia și să constate dacă refuzul de emitere a autorizației este nejustificat, astfel cum solicită reclamanta, sau este justificat, așa cum susține pârâta.

Fiind incidente dispozițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 554/2004, sunt aplicabile în cauză dispozițiile art. 7 alin. (5) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, care prevăd că în cazurile prevăzute la art. 2 alin. (2) nu este obligatorie plângerea prealabilă.

Cum instanța de fond a soluționat cauza fără a intra în cercetarea fondului, în conformitate cu dispozițiile art. 312 alin. (1), (3) și (5) C. proc. civ. și art. 20 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, Curtea a admis recursul, a casat sentința și a trimis cauza la instanța de fond pentru continuarea judecării.